

Historical publications of the Institut d'Estudis Catalans during 2020

Publicacions de temàtica històrica editades durant l'any 2020 per l'Institut d'Estudis Catalans

Published by the History and Archeology Section and its Affiliated Societies

Publicats per la Secció Històrico-Arqueològica i les seves societats filials

Books Llibres

Catalunya carolíngia / obra fundada per Ramon d'Abadal i de Vinyals i dirigida per Gaspar Feliu i Josep Maria Salrach. Volum 8: Els comtats d'Urgell, Cerdanya i Berga. Primera part: Pròleg. Introducció. Diplomataris (doc. 1-544) / Segona part: Diplomataris (doc. 545-908). Mapes. Índex. A cura de Ramon Ordeig i Mata. Institut d'Estudis Catalans. Secció Històrico-Arqueològica, Barcelona 2020. – 975 p.: il.

El Manual de rebudes i dades de la Clavaria Municipal de Mallorca corresponent a l'any 1333 (ADM, MSL/252) / Estudi introductor i edició a cura d'Antoni Riera i Melis i Antoni Ortega Villoslada. Institut d'Estudis Catalans. Secció Històrico-Arqueològica, Barcelona 2020. – 315 p.

Ianua Coeli. Portalades gòtiques a la Corona d'Aragó: congrés internacional: actes: Barcelona, 10-11 de desembre, 2012, Institut d'Estudis Catalans / Francesca Español, Joan Valero (ed.). Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 2020. – 424 p.: il.

I. ESPAÑOL I BERTRAN, Francesca; VALERO I MOLINA, Joan «Prefaci»; II. ESPAÑOL I BERTRAN, Francesca «La portalada gòtica a Catalunya»; III. CRIADO MAINAR, Jesús «Portadas gòticas en el viejo reino de Aragón. Estado de la cuestión»; IV. GARCÍA MARSILLA, Juan Vicente «Accesos a lo infinito. Les portalades gòtiques valencianes i la seva iconografia»; V. SABATER, Tina «Les portalades gòtiques a Mallorca. Temes i funcions»; VI. FITÉ I LLEVOT, Francesc «Models i evolució del portal en el romànic tardà de la Catalunya de ponent i la introducció dels nous models gòtics (s. XIII-XIV)»; VII. ANGHEBEN, Marcello «Le portail central de la cathédrale de Tarragone et l'évolution du jugement dernier entre le XIe et le XIVe siècle»; VIII. VELASCO GONZÁLEZ, Alberto «La desapareguda portalada gòtica de Santa Maria de Tàrraga»; IX. VALERO I MOLINA, Joan «El projecte de la portalada major de la catedral de

Barcelona. El mestre Carlí i el seu entorn professional»; X. DOMÍNGUEZ RODÉS, Carme; CAÑELLAS MARTÍNEZ, Sílvia «Els vitralls a les façanes gòtiques catalanes»; XI. GRAUPERA I GRAUPERA, Joaquim «Les portades seriades del darrer gòtic al baix Ma-resme i Vallès Oriental i el comerç de materials pre-fabricats en pedra de Montjuïc»; XII. CERDÀ GARRIGA, Magdalena «La imatge de Maria a les portalades del gòtic mallorquí. Obres isolades i des-contextualitzades»; XIII. JUAN VICENS, Antònia «Motius fitomòrfics i elements de *marginalia* a les portalades gòtiques de les Balears. Una aproximació a l'evolució de les formes i als artífexs»; XIV. ROVIRA I PONS, Pere; SOLÉ URGELÉS, Ramon «Al-guns aspectes al voltant del procés de conservació i restauració de la portada gòtica de l'església de Sant Salvador de Vilanova de Meià (La Noguera)»; XV. GONZÁLEZ PÉREZ, Joan-Ramon; XANDRI, Joana; MEDINA, Josep E. «Les discretes portalades del convent trinitari d'Avinganya (Seròs)»; XVI. GALERA I PEDROSA, Andreu «La portada major del temple parroquial de Sant Miquel de la vila de Cardona (segles XIV-XXI)»; XVII. GARCÍA LASHERAS, Samuel «El pórtico meridional de la catedral de Huesca: una recreación del santo sepulcro de Jerusalén en el contexto de las representaciones del drama litúrgico en Semana Santa»; XVIII. VELASCO GONZÁLEZ, Alberto; FITÉ I LLEVOT, Francesc «Bertran de la Borda i l'obra de la portalada meridional de l'església de Sant Llorenç de Lleida»; XIX. VALERO I MOLINA, Joan «La portalada de Santa Maria de Castelló d'Empúries i els seus artífexs»

SANAHUJA ANGUERA, Xavier. **Gitons publicitaris a Catalunya (1850-1939).** Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, Barcelona 2020. – 185 p.: il.

Journals
Revistes

Acta Numismàtica. Volum: 50. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, Barcelona 2020. - 384 p.: il.

I. CASANOVA, Rossend «Salutació del president»; II. SANAHUJA I ANGUERA, Xavier «Memòria de les activitats de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics durant l'any 2019»; III. PONT, Joaquim «Les 401 monedes trobades al passeig de la Plaça Major de Sabadell»; IV. VILLARONGA, Gabriel «Troballa de dracmes, divisors i denaris, potser de la zona de Tivissa»; V. GARCÍA GARRIDO, Manuel «Divisor de imitació massaliota con leyenda BeLSEtAR»; VI. PEDRONI, L. «Monete pseudo-ebusitane di area vesuviana e pirati balearici. Problemi e prospettive»; VII. BENAGES I OLIVÉ, Jaume «La pretesa dracma ibèrica amb llegenda "keSE"»; VIII. AMELA VALVERDE, Luis «Una seca pirinenca. Eso»; IX. SANCHO HERNÁNDEZ, Omar «Reinterpretació d'un revers de Vespasià»; X. BERDÚN COLOM, Montserrat «Per decret del decurió. Bronzes monetiformes inèdits de la Barcelona romana»; XI. PLIEGO VÁZQUEZ, Ruth «*Unicum* visigodo: tremís de Leovigildo de Toledo con *Victoria-cigarra*»; XII. FRANCÉS VAÑÓ, David; PÉREZ SÁNCHEZ, Jaime «Possible encunyació d'Ibn Rasik a la taifa de Múrcia (c. 473 H / 1081 dC)»; XIII. MOLL MERCADAL, Bernat; MOLL ORFILA, Anna M. «Precinte a nom de l'emir almoràvit 'Alí b. Yusúf (500-537 H/1106-1143 dC)»; XIV. CRUSAFONT I SABATER, Miquel «Bellcaire, nova seca catalano-occitana»; XV. BOADA SALOM, Jaume «Reflexions entorn de les quatre úniques malles conegudes de Jaume III de Mallorca»; XVI. AGUILÓ, Bernat «Els diners de Mallorca de Ferran el Catòlic d'encunys mixtes»; XVII. VALL-LLOSERÀ I TARRÉS, Jordi «Navarra. Mig ral inèdit de Ferran el Catòlic. Catalogació i corpus»; XVIII. SANAHUJA I ANGUERA, Xavier «Tivissa, població emissora de moneda local (s. XV-XVII)»; XIX. SIMÓ I BALAGUERÓ, Jordi «Noves aportacions a la seca de Barcelona en temps de Felip III (IV). Els escuts amb marca B»; XX. JORBA I SERRA, Xavier «Ploms igualadins del segle XVIII per a la carn i el pa»; XXI. RUEDA RODRÍGUEZ-VILA, Pablo «La pila de pesas de Salvador Paradaltas, ensayador de la Casa de la Moneda de Barcelona»; XXII. LLOBET I PORTELLA, Josep M. «Documentació sobre la medalla de la Societat Econòmica d'Amics del País de Cervera»; XXIII. BALAGUER I PRUNÉS, Anna M. «Medalla de la ciutat de Marsella (1933) a M. Ribé i una mirada a la medallística barcelonina a través de les seves memòries (1909-1934)»; XXIV. MARTÍNEZ FAUSTE, Manuel; CRUSAFONT I SABATER, Miquel «Canvi de símbols a la II República: les medalles columbòfiles»; XXV. CASANOVA, Rossend «La Medalla de la Ciutat de

Girona (1940-1995)»; XXVI. FORTEA I MARZÀ, Vicent Josep «Medalla presidencial de la Generalitat de Catalunya»; XXVII. CRUSAFONT I SABATER, Miquel «50 Anys d'*Acta Numismàtica*. Índexs 1-50»; XXVIII. «Publicacions de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics (pròpies o editades en conveni amb altres entitats)»; XXIX. «Indicacions per als autors»

Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics. Volum 31. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Històrics, Barcelona 2020. - 611 p.: il.

I. SOBREQUÉS I CALLICÓ, Jaume; MORALES MONTOYA, Mercè «Notes per a una autobiografia de Ramon d'Abadal i de Vinyals»; II. SALRACH MARÈS, Josep M. «Ramon d'Abadal i els orígens històrics de Catalunya»; III. FELIU I MONTFORT, Gaspar «La Catalunya carolíngia»; IV. PREVOSTI I MONCLÚS, Marta «*Els precedents antics a la història de Catalunya* de Ramon d'Abadal, cinquanta anys després»; V. SOBREQUÉS I CALLICÓ, Jaume «Presentació»; VI. BATLLE, M. del Mar; RABELLA I RIBAS, Joan Anton «Les llengües romàniques i el català»; VII. CASALS I MARTÍNEZ, Àngel «El conflicte europeu a l'Edat Moderna i la Catalunya de la Monarquia Hispànica»; VIII. DUCH I PLANA, Montserrat «Els feminismes del segle XX a Catalunya»; IX. CASALS I MARTORELL, Daniel; FIGUERES ARTIGUES, Josep Maria «Presentació del dossier monogràfic sobre premsa clandestina»; X. GINARD I FÉRON, David «Premsa i propaganda comunista a les Illes Balears (1921-1977)»; XI. MASSANELL I MESSALLES, Mar «La represa de la divulgació de la prescripció lingüística durant el Franquisme: la "Secció Filològica" (1956-1960) de Mateu Piguillem al Butlletí Jovenívola de l'Orfeó Català»; XII. CALAFAT VILA, Rosa «Llengua, usos i pensaments en la premsa clandestina: *Quaderns d'estudis polítics, econòmics i socials*»; XIII. CASALS I MARTORELL, Daniel «La llengua catalana com a contingut de la premsa a l'exili»; XIV. MALUQUER DE MOTES, Jordi «El quart cavaller de l'apocalipsi: impacte demogràfic de la grip de 1918-1920 a l'Europa llatina i als països de parla catalana»; XV. CASALS BERGÉS, Quintí «Els inicis dels catalanismes a Lleida (1875-1903): aportacions»; XVI. MOLINER PRADA, Antoni «El bisbe Josep Pont i Gol i l'església diocesana de Sogorb i Sogorb-Castelló (1951-1970)»; XVII. SALRACH MARÈS, Josep M. «*Els greuges de Guitard Isarn, senyor de Caboet*. Traducció, datació i lectura»; XVIII. LÓPEZ VILAR, Jordi «Un dibuix inèdit del bombardeig d'Espartero sobre la ciutat de Barcelona»; XIX. CATAFAU, Aymat; ROIG I ROSICH, Josep M.; FIGUERES ARTIGUES, Josep Maria; MALUQUER DE MOTES, Jordi; VICENÇ I ERES, Josep; DURAN I SOLÀ, Lluís; SOLÀ I GUSSINYER, Pere; IZQUIERDO BALLESTER, Santiago; FERRÉ I TRILL, Xavier «Recensions»; XX. AURELL,

Jaume «Jocelyn N. Hillgarth (1929-2020)»; XXI. SOBREQÜÉS I CALLICÓ, JAUME «Antoni Moliner Prada (1948-2020)»; XXII. MALUQUER DE MOTES, Jordi «Josep Maria Benaül i Berenguer (1951-2020)»; XXIII. FIGUERES ARTIGUES, Josep Maria «Hilari Raguer i Suñer (1928-2020), historiador modèlic. *In memoriam*»; XXIV. «Normes per a la presentació d'originals»; XXV. «Junta de la Societat d'Estudis Històrics»; XXVI. «Memòria d'activitats de la SCEH el 2019»

Miscel·lània litúrgica catalana. Volum 28. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Litúrgics, Barcelona 2020. – 177 p.: il.

I. «Membres de la Societat Catalana d'Estudis Litúrgics»; II. SEGUÍ I TROBAT, Gabriel «*In Memoriam*. Francesc Xavier Parés i Saltor (Ribes de Freser, 1940 - Barcelona, 2020)»; III. GUDAYOL TORELLÓ, Anna; SEGUÍ I TROBAT, Gabriel «Bibliografia historicoeclesiàstica de Gabriel Llopart i Moragues»; IV. GUDAYOL TORELLÓ, Anna «La sessió inaugural de la Societat Catalana d'Estudis Litúrgics en els papers de Jordi Rubió»; V. JANERAS I VILARÓ, Sebastià «Un guió escènic bizantí sobre La passió de Crist»; VI. TISCHLER, Matthias M.; VERNET I PONS, Eulàlia «*L'Homiliari* de Luculentius (Marca Hispànica Catalana, ca. 900): un tresor amagat de la cultura textual Carolíngia»; VII. SUÁREZ GONZÁLEZ, Ana; TORNÉ I CUBELLS, Josep «Cinc bifolis litúrgics medievals de l'Arxiu de la Basílica dels Sants Just i Pastor (Barcelona)»; VIII. RUBIO SADIA, Juan Pablo «Consideraciones litúrgicas sobre el fragmento de brevario de la Biblioteca de Montserrat, ms. 1601 (*Olim* ms. 1117, folios de guarda)»; IX. SANJOSÉ I LLONGUERAS, Lourdes de «La reserva eucarística en la litúrgia medieval. Un cibori inèdit del taller de Llemotges»

Revista catalana de musicologia. Volum 13 (2020). Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana de Musicologia, Barcelona 2020. – 395 p.: il.

I. «Junta de la Societat Catalana de Musicologia»; II. CABRÉ I CERCÓS, Bernat «Josep Dolcet i Rodríguez (1961-2020)»; III. ESCALAS I LLIMONA, Romà «Maria Lluïsa Cortada i Noguero (1938-2020)»; IV. GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria «Francesc Bonastre i Bertran (1944-2017), impulsor de la recuperació del patrimoni musical de Catalunya des de la Universitat Autònoma de Barcelona»; V. STARKOVA, Ksenia «“Todo lo que tiene que acompañar la música, para que el concepto vaya hermanado con el acento”: la música y la palabra en las misas de Francesc Valls (1671-1747)»; VI. RIFÉ I SANTALÓ, Jordi «El *Magnificat* BWV 243 de Johann Sebastian Bach i el *Magnificat* HARWV 43 de Gottlob Harrer: dues propostes compositives»; VII. DAUFÍ I RODERGAS, Xavier «Un tractat de composició anònim del segle

xviii escrit en català»; IX. PLANAGUMÀ-CLARÀ, Laura «Aproximació i reconstrucció de cançonística popular dels segles xviii i xix: estudi de cas d'un cançoner inèdit d'Olesa de Montserrat»; X. GUTIÉRREZ YZQUIERDO, Joan Josep «Rescatant una font primària: el projecte de cerca i documentació de pianos anteriors a 1850 a Catalunya de l'Associació Muzio Clementi de Barcelona»; XI. DAUFÍ I MUÑOZ, Alícia «“El público aumentó la gritería y llegaron algunos á amenazar á los músicos”. Estudi dels balls de màscares de carnaval al gran teatre del Liceu (1863-1936)»; XII. RIBERA I GIBAL, Maria «Revisió de la biografia d'Emili Pujol Vilarrubí: anys de formació (1886-1909)»; XIII. PARRON CONUS, Salvador «El fons de traduccions al català de la Biblioteca del Conservatori Municipal de Música de Barcelona: Joaquim Pena i Costa i Antoni Colomé i Bosomba»; XIV. FONTELLES I RAMONET, Albert «La sardana segons Joaquín Turina»; XV. SOLER CAMPO, Sandra; JURADO, Juan «José Soler Casabón (1884-1964). Vida i trajectòria musical: Mequinensa-Barcelona-París»; XVI. CUSCÓ I CLARASÓ, Joan «La pianista i compositora Dolors Calvet Prats (1907-1988)»; XVII. CODINA FIBLA, Josep Maria «El Festival Ravel de Barcelona i el seu ressò crític (1924): estat de la qüestió i indagacions»; XVIII. ANGLADA I MAS, Anna Maria «El fons musical de la Casa Carles de Girona»; XIX. ORANIAS I ORGA, Ramon «Els orgues grans de Montserrat (III). El nou orgue Blancafort (2010)»

Tamid. Volum 15 (2020). Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Hebraics, Barcelona 2020. – 327 p.

I. CASANELLAS I BASSOLS, Pere «Homenatge a Jaume Riera i Sans (1941-2018)»; II. BATLLE I GALLART, Carme «Algunes conseqüències de l'avalot del 1391 contra els jueus a la Seu d'Urgell»; III. COLLOMER CASAMITJANA, Joel «Els avalots contra els jueus de Besalú durant el 1391 i les repercussions socials»; IV. BERNAT I ROCA, Margalida «“En Mallorca han venguts de Portugal”: aplec de notes disperses sobre una emigració de jueus (1394)»; V. BLASCO MARTÍNEZ, Asunción «Azday/Hasday Cresques/Crescas: líder espiritual y hombre de Estado»; VI. LLOBET I PORTELLA, Josep M. «Les relacions veïnals entre cristians i jueus a Cervera durant el primer quart del segle XV»; VII. CASTAÑO, Javier «“Una obra reça, bella y buena”: los capítulos de la reforma de la sinagoga Mayor de Huesca y su aljama de judíos (1469)»; VIII. MOTIS DOLADER, Miguel Ángel «El linaje de los Abnuba mercaderes de équidos de la aljama judía de Barbastro (1390-1415). Una aproximación prosopográfica»; IX. «Adhesions rebudes a l'homenatge a Jaume Riera i Sans»; X. «Instruccions resumides per als autors»

Historical publications of the other Sections of the Institut d'Estudis Catalans

Publicacions de la resta de l'Institut de temàtica històrica

Books

Llibres

AGULLÓ I BATLLE, Joaquim. *Xavier Roselló i Molinari: semblança biogràfica*. Institut d'Estudis Catalans; Barcelona 2020. – 15 p.

ALEGRET I SANROMÀ, Salvador. *Heribert Barrera i Costa: semblança biogràfica*. Institut d'Estudis Catalans; Barcelona 2020. – 27 p.

ANGLADA I MAS, Anna Maria; BADAL PÉREZ-ALARCÓN, Carles; FERNÁNDEZ LLOPIS, Nil; GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. *Fons de Sant Feliu de Girona, santuari de Santa Maria dels Arcs, Casa Carles, Santa Maria de la Bisbal i Narcís Figueras de l'Arxiu Diocesà de Girona*. Institut d'Estudis Catalans - Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona; Barcelona 2020. – 624 p.

CASASSAS I YMBERT, JORDI. *Lluís Casassas i Simó: semblança biogràfica / Conferència pronunciada davant el Ple per Jordi Casassas i Ymbert el dia 12 de desembre de 2019*. Institut d'Estudis Catalans; Barcelona 2020. – 24 p.

Del Consell de la Terra al Consell General, 600 anys d'història: homenatge a Pere Canturri i Montanya. Institut d'Estudis Catalans; Institut Català d'Arqueologia Clàssica; Union Académique Internationale, Barcelona 2019. – 238 p.: il.

I. MATEU I ZAMORA, Vicenç «Salutació»; II. GELABERT I FÀBREGA, Olga «Pròleg»; III. CAVERO I MUÑOZ, Pere «Presentació»; IV. VERGÉS I PONS, Oliver «La Carta Poble i les comunitats andorranes: la llavor del Consell de la Terra»; V. VELA I PALOMARES, Susanna «El Consell de la Terra el 1419: d'assemblea a òrgan de representació»; VI. CASALS I MARTÍNEZ, Àngel; PIBERNAT I SOLER, Pau «Ratificació de privilegis d'Andorra per Felip II de Castella el 1585»; VII. SIMON I LLEIXÀ, Erola; OBIOLS I PERARNAU, Lluís «El Sindicat de la Terra a Cerdanya»; VIII. GASCÓN I CHOPO, Carles «Cosenyoriu asimètric. El domini d'Andorra durant la baixa edat mitjana»; IX. MIRÓ I TUSET, Climent «El mas de Tolse. Evolució d'un domini senyorial (s. x - XIX)»; X. BASCOMPTE I GRAU, Domènec «Els enfrontaments entre el Consell de la Vall i el Comú de Canillo per la competència en el dret d'ús dels béns comunals (1697-1699)»; XI. VILLARÓ I BOIX, Albert «El Consell General de l'Anton Fiter»; XII. AYALA I DÍAZ, Joan Lluís «La pèrdua dels drets del Quart d'Andorra la Vella a la Casa de la Vall»; XIII. MATEU I PI, Merit-

xell «Els anys 1960 i inici dels 1970: Sinèrgies entre França i Andorra. Els informes que volien canviar Andorra»; XIV. GANYET I SOLÉ, Ramon «L'expansió de les Valls d'Andorra en els anys 1970. La singularitat de Treballs Públics del MI Consell General»; XV. MORELL I MORA, Antoni «El Consell General»; XVI. FIGUEREDA I CAIROL, Pere «Les antigues ordres de Cot i de Recot com a instruments asseguradors del compliment de les resolucions de Quarts, Comuns i Consell General»; XVII. MORENO I AGUIRRE, Maria Àngels «Evolució històrica del delictes de blanqueig de diners al Principat d'Andorra»; XVIII. POL I SOLÉ, Antoni «Carta de Manuel Azaña al Consell General del 10 de juny de 1936»; XIX. BOTA I PARAROL, Montserrat «Relació de documents de l'Arxiu històric d'Escaldes-Engordany relacionats amb el Consell General»; XX. FARRÉS I CREUS, Laia «La documentació del Consell General a l'Arxiu històric de Sant Julià de Lòria: una relació de documents»; XXI. CASAMAJOR I ESTEBAN, Jordi «Els gravats rupestres de Bixessarri. Els gravats rupestres del Roc de les Aubes»; XXII. BENAVENT I PEIRÓ, Joan «El periòdic musical de Maria Rosa d'Areny i Jordana de la Casa Museu d'Areny Plandolit d'Andorra»; XXIII. WARD I KOECK, Alan «La primera època del turisme modern a Andorra: un model informàtic amb SIG de la construcció de les carreteres (1900-1940)»; XXIV. PETE VEGA, Xavier «Andorra: el refugi literari d'Antoni Martí i Alanis»; XXV. POL I SOLÉ, Antoni «Homenatge a Pere Canturri i Montanya»; XXVI. «Biografia»; XXVII. «Bibliografia»; XXVIII. CANTURRI I MONTANYA, Pere «Poemes de Pere Canturri i Montanya»; XXIX. «Documents diversos del fons Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona relacionats amb Andorra i el Consell General»

Eva Serra i Puig: sessió en memòria: tinguda els dies 10 i 11 d'abril de 2019. Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 2020. – 185 p.

I. ALCOBERRO I PERICAY, Agustí; SOLA, Diego «Pòrtic»; II. PUJOL I CASADEMONT, Enric «Per una història i una historiografia crítiques»; III. PUIGVERT I SOLÀ, Joaquim M. «Testimonis d'un mestratge intel·lectual i historiogràfic»; IV. FURIÓ, Antoni «Vers una història dels Països Catalans»; V. DANTÍ I RIU, Jaume «El règim senyorial a la Catalunya moderna»; VI. LLUCH BRAMON, Rosa «La pagesia de remença i la Sentència arbitral de Guadalupe»; VII. GIFRE RIBAS, Pere «Renda pagesa i transformacions productives a la Catalunya del segle XVII»; VIII. TORRES I SANS, Xavier «Un pactisme ascendent: la Catalunya del segle XVI»; IX. SIMON I TARRÉS, Antoni «La Guerra dels Segadors»; X. ALCOBERRO I PERICAY, Agustí «L'estat català modern a la vetlla de la seva dissolució»; XI. CASALS I MARTÍNEZ, Àngel «La Cort General: una gran herència i un gran repte de futur»; XII. PÉREZ LATRE,

Miquel «Redescobrir la Diputació del General»; XIII. CAPDEFERRO, Josep «El Tribunal de Contraccions, un punt i a part en la història del constitucionalisme català»; XIV. JUNCOSA I GINESTÀ, Isabel; MUXELLA I PRAT, Imma; SANLLEHY I SABI, M. Àngels «Bibliografia d'Eva Serra i Puig»; XV. «Bibliografia esmentada en aquest volum»

Joan Triadú i Font: sessió en memòria: Sala Prat de la Riba, 17 de desembre de 2015. Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 2020. – 102 p.

I. GONZÁLEZ-AGÀPITO I GRANELL, Josep «Endreça»; II. TRIADÚ I VILA-ABADAL, Joaquim «Joan Triadú, el pare»; III. GONZÁLEZ-AGÀPITO I GRANELL, Josep «Joan Triadú, pedagog»; IV. MARQUÈS I SUREDA, Salomó «Un jove mestre a la Guerra Civil»; V. ARENAS I SAMPERA, Joaquim «Tot per la llengua, tot per l'escola»; VI. COTS I MONER, Jordi «Una escola per bastir una nova societat»; VII. BALCELLS I GONZÁLEZ, Albert «Joan Triadú i el Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya»; VIII. SARRAMONA I LÓPEZ, Jaume «Joan Triadú i el Consell Català d'Ensenyament»; IX. MUSET I ADEL, Margarida «Joan Triadú, promotor i primer president de la Societat Catalana de Pedagogia»; X. CASASÚS I GURI, Josep M. «Joan Triadú, mestre d'esperances a l'Institut»; XI. «Bibliografia essencial»

JOU I MIRABENT, Lluís. **Josep M. Puig Salellas, en la cruïlla del país: semblança biogràfica.** Institut d'Estudis Catalans; Barcelona 2020. – 36 p.

JOU I MIRABENT, Lluís. **Raimon Noguera de Guzmán: semblança biogràfica.** Institut d'Estudis Catalans; Barcelona 2020. – 29 p.: il.

MARÍ MAYANS, Isidor. **Aina Moll i Marquès: semblança biogràfica.** Institut d'Estudis Catalans; Barcelona 2020. – 26 p.

MARTÍ I CASTELL, Joan. **Joan Coromines i Vigneaux: semblança biogràfica.** Institut d'Estudis Catalans; Barcelona 2020. – 106 p.

MAYER I OLIVÉ, Marc; BRAITO, Silvia; GONZÁLEZ GALERA, Víctor. **Inscripcions romanes de Ruscino / Marc Mayer i Olivé, Silvia Braitto, Víctor González Galera; prefaci de Isabelle Rébé, Apèndix de Remy Marichal.** Institut d'Estudis Catalans – Universitat de Barcelona; Barcelona 2020. – 220 p.: il.

MESSEGUER I PEYPOCH, Àngel. **Josep Castells i Guardiola: semblança biogràfica / Conferència pronunciada davant el Ple per Àngel Messeguer i Peypoch el dia 13 de febrer de 2020.** Institut d'Estudis Catalans; Barcelona 2020. – 19 p.

PUIG I OLIVER, Jaume de. **Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca Diocesana del Seminari de Girona. Volum 2: Manuscrits 51-100.** Institut d'Estudis Catalans. Secció de Filosofia i Ciències Socials, Barcelona 2020. (Treballs de la Secció de Filosofia i Ciències Socials; 51). – 500 p.

PUJOL I CASADEMONT, Enric. **Jaume Vicens Vives: semblança biogràfica.** Institut d'Estudis Catalans; Barcelona 2020. – 44 p.

RAFEL I FONTANALS, Joaquim. **Lluís Faraudo de Saint-Germain: semblança biogràfica.** Institut d'Estudis Catalans; Barcelona 2020. – 27 p.

Ramon Parés i Farràs: sessió en memòria: Aula Magna de la Facultat de Biologia de la Universitat de Barcelona, 25 de març de 2019. Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 2020. – 98 p.: il.

I. ELIAS GARCIA, Joan «Presentació»; II. GIRONÈS I LLOP, Rosina «La Facultat preserva la memòria de Ramon Parés»; III. JOFRE I TORROELLA, Joan «Ressenya biogràfica del doctor Ramon Parés»; IV. PRIETO VILLANUEVA, Mª José «El doctor Parés y el Departamento de Microbiología»; V. NADAL I PUIGDEFÀBREGAS, Jacint «El doctor Parés, degà de la Facultat de Biologia»; VI. DURFORT I COLL, Mercè «El doctor Parés a la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona»; VII. ROS I ARAGONÈS, Joandomènec «El doctor Parés a l'Institut d'Estudis Catalans»; VIII. RIBAS SOLER, Ferran «El doctor Parés i Aigües de Barcelona»; IX. PARÉS I RAL, Núria «El doctor Parés pare. Interpretació musical al piano»; X. JUÁREZ GIMÉNEZ, Antonio «Genètica i fisiologia bacteriana»; XI. LALUCAT JO, Jordi «Partícules refringents a bacteris lliures»; XII. LUCENA GUTIÉRREZ, Francisco «Microbiologia ambiental»; XIII. CAMARASA I CASTILLO, Josep M. «Història de la ciència»

ROCA ROSELL, Antoni. **Enric Freixa i Pedrals: semblança biogràfica.** Institut d'Estudis Catalans; Barcelona 2020. – 50 p.

Seminari Internacional "Ciutats Mediterrànies: l'Espai i el Territori". Flocel Sabaté (ed.) / Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 2020. - 343 p.: il.

I. ROS I ARAGONÈS, Joandomènec «Presentació»; II. SABATÉ I CURULL, Flocel «Mediterrani, ciutat i regió»; III. SANMARTÍ I GREGO, Joan; MADRID I FERNÁNDEZ, Marisol; RAMON TORRES, Joan; ASENSIO I VILARÓ, David «Sobre la noció de ciutat i la formació dels primers nuclis urbans a la Mediterrània centre-occidental»; IV. OREJAS, Almudena; SASTRE, Inés «Paisajes y territorios, urbes y civitates en la Hispania Romana»; V. PATRICH, Joseph «City and countryside. An archaeological-cartographical

approach»; VI. BRUFAL I SUCARRAT, Jesús «La gènesi dels espais urbans a Al-Àndalus (segles VIII-X)»; VII. FITÉ I LLEVOT, Francesc «El pas de les ciutats islàmiques a cristianes en el context de la corona d'Aragó. Aspectes urbanístics»; VIII. SABATÉ I CURULL, Flocel «Municipi i regió a Catalunya baixmedieval»; IX. EL-SAYED, Ali Ahmed «The Historical development of the regional capitals that were the center of the mamluk sultanate since the beginning of their muslim era»; X. VIDAL-CASTRO, Francisco «Urbanismo, derecho y sociedad en las ciudades árabo-islámicas de Al-Andalus (s. VIII-XV)»; XI. CORRAO, Pietro «Le città siciliane del tardo medioevo: identità urbana, élites dirigenti, dinamiche istituzionali»; XII. BARRAL I ALTET, Xavier «Firenze e Venezia. Qualche nota e margine sulla percezione della città medievale e rinascimentale»; XIII. ZEČEVIĆ, NADA «*Sub umbra protectione et fauore nostro*: urban inclusion in the eastern adriatic through venetian concessions of citizenship, nobility and *salvus conductus* (14th-15th C.)»; XIV. POVOLO, Claudio «“Sou amorevoli”. Relazioni di amicizia e politica nella Venezia del Cinquecento»; XV. CASALS, Àngel «El paper de les ciutats catalanes en el control del territori als inicis de l'edat moderna: ordre públic i defensa estàtica»; XVI. ROCA VERNET, Jordi «La disputa per l'espai públic a la Barcelona de la Renaixença (1844-1868)»; XVII. FONT ARELLANO, Antonio «Territorios metropolitanos en las regiones urbanas de la Europa meridional: estructuras espaciales del crecimiento y morfologías urbanas contemporáneas»; XVIII. SEIXAS, João «Lisboa e a recomposição da urbanidade meridional europeia»; XIX. INDOVINA, Francesco «La metropoli che cambia nell'Europa mediterranea (1970-2015)»; XX. TEBBAL, Farouk «The challenges of mediterranean cities»; XXI. ABAZA, Mona «The global war on terror, military urbanisme and neoliberal dystopias. The arab spring and Europe»; XXII. ROCA I ALBERT, Joan «Els museus de ciutat i les ciutats a Europa. Una visió des de Barcelona»; XXIII. CASANOVAS BOIXEREU, Xavier «El patrimoni com a element identitari de les ciutats mediterrànies. Com revitalitzar-lo?»; XXIV. SABATÉ I CURULL, Flocel «Presentació: Ciutat i regió. Un binomi mediterrani»; XXV. BELTRÁN LLORIS, FRANCISCO «Definición de ciudad y región en el Mediterráneo. La antigüedad clásica»; XXVI. FERRER I ALÒS, Llorenç «Ciutats, pobles i migracions a Catalunya. Els canvis a l'època contemporània»; XXVII. IRADIEL, Paulino «Presentació: La historia del Mediterráneo en la era de la globalización. ¿Tiene sentido hablar del Mediterráneo como unidad a lo largo de la historia?»; XXVIII. GALLINARI, Luciano «La unidad del Mediterráneo de la antigüedad a la contemporaneidad: interpretaciones historiográficas y necesidades sociopsicológicas»; XXIX. STALLAERT,

Christiane «Mediterranean towns: space and territory»; XXX. NELLO I COLOM, Oriol «Presentació: els reptes de la ciutat europea»; XXXI. DOMINGO I VALLS, Andreu «Aspectes demogràfics»; XXXII. TIANA, Xavier «El segle de les ciutats»

Solans i el seu temps: sessió en memòria: intervencions presentades en la sessió en memòria de Joan Antoni Solans i Huguet, traspasat el dia 2 de setembre del 2019, duta a terme al Teatre Poliorama de Barcelona el dia 3 de febrer del 2020. Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 2020. – 63 p.

I. CASALS I GELPÍ, Alicia «Introducció»; II. MIRANDA I CANALS, Jaume «Introducció»; III. CARRERAS I QUILIS, Josep Maria «El Pla General Metropolità, del segle XX al segle XXI»; IV. ROCA I ALBERT, Joan «El trienni predemocràtic. 1977-1980»; V. SERRA I MONTÉ, Agustí «Els vint anys de maduresa. 1980-2000»; VI. ESTEBAN I NOGUERA, Juli «D'abans del Pla General Metropolità a després de la Direcció General d'Urbanisme»; VII. NELLO I COLOM, Oriol «Una nova cultura del territori? Les aportacions de Joan Antoni Solans a la llum de les transformacions territorials i urbanes d'inicis del segle XXI»; VIII. CALVET I VALERA, Damià «Intervenció de l'Honorable Conseller Damià Calvet i Valera»

SOLANS I HUGUET, Joan Antoni. **Manuel Ribas i Piera: semblança biogràfica.** Institut d'Estudis Catalans; Barcelona 2020. – 42 p.: il.

TERRADAS I SERRA, Jaume. **Creu Casas i Sicart: semblança biogràfica / Conferència pronunciada davant el Ple per Jaume Terradas i Serra el dia 16 de maig de 2019.** Institut d'Estudis Catalans; Barcelona 2020. – 36 p.

Journals
Revistes

Educació i Història: Revista d'Història de l'Educació. Volum 35 (gener-juny 2020). Institut d'Estudis Catalans. Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, Barcelona 2020. – 245 p.: il.

I. BARCELÓ BAUZÀ, Gabriel; GONZÁLEZ GÓMEZ, Sara «Presentació. La pràctica educativa en els règims dictatorials durant el segle XX»; II. MARTÍN FRAILE, Bienvenido; RAMOS RUIZ, Isabel «La formación patriótica en los cuadernos escolares durante el franquismo: el Día de la Hispanidad»; III. BRAGHINI, Katya «Ideology of Brazilian National War College in the output of moral and civic education textbooks and anti-communism (1961-1980)»; IV. SANZ SIMÓN, Carlos; RABAZAS ROMERO, Teresa «La cuestión lingüística en la práctica educativa de la enseñanza primaria en el País Vasco y Navarra durante el franquismo (1950-1959).

Un estudio a partir de un fondo documental etnográfico»; V. BARCELÓ BAUZÀ, Gabriel; COMAS RUBÍ, Francisca «Ser mestre, malgrat el franquisme: testimonis etnogràfics d'una pràctica escolar»; VI. PACIARONI, Lucia «Memoria de la escuela: las prácticas educativas a través de los testimonios orales antiguos maestros y alumnos de la región italiana de Le Marche»; VII. CASTILHO GONÇALVES, Mauro; SILVA GUILHERME, Karina Clécia; HENRIQUES, Helder «Entre o indivíduo e o coletivo: análise dos Centros Cívicos Escolares durante a ditadura civil-militar brasileira (1971-1985)»; VIII. MOTILLA SALAS, Xavier; GONZÁLEZ GÓMEZ, Sara «Imatge i projecció pública de l'educació d'un príncep durant el franquisme (1948-1954)»; IX. ZURITA GARRIDO, Felipe Andres «El trabajo docente bajo sospecha: los límites a las prácticas docentes en las Políticas Públicas Educativas de la Dictadura Cívico Militar en Chile (1973-1990)»; X. «Informació sobre els autors dels articles»; XI. «Normes de presentació d'originals per a l'edició»; XII. «Drets d'autor i responsabilitats»; XIII. «Fe d'errates»

Educació i Història: Revista d'Història de l'Educació.
Volum 36 (juliol-desembre 2020). Institut d'Estudis Catalans. Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, Barcelona 2020. – 190 p.: il.

I. SOLER I MATA, Joan «Jordi Monés i Pujol-Busquets (1928-2020), renovador i impulsor de la història educativa»; II. MOYANO MANGAS, Segundo «Presentació. Història de l'educació d'adults en la segona meitat del segle XX»; III. TUDELA VÁZQUEZ, Enrique «Educar des de les perifèries. L'Escola d'Adults Freire (Nou Barris, Barcelona, 1972-1986)»; IV. MARTÍ PUIG, Manel «De l'analfabetisme al programa d'educació permanent d'adults en l'Espanya del segle XX»; V. CAMORS, Jorge; TURNES, Gianela; RODRÍGUEZ, Eduardo; RODRÍGUEZ, Yliana; CORDANO, Noel «De la "Educación de Adultos" a la "Educación para todos, a lo largo de toda la vida" en Uruguay»; VI. MERCEDES RODRÍGUEZ, Lidia «Educación de adultos y Democracia»; VII. MARTÍNEZ, Miguel Ángel «La educación de personas adultas en la Comunidad de Madrid durante el último cuarto de siglo XX»; VIII. SERPE, Brunella «Adult education and the struggle against illiteracy in the Italian Mezzogiorno in the first half of the 20th century»; IX. FULLANA I PUIGSERVER, Pere «Escoles per a Adultes i Biblioteques Circulants (1913): la reacció de la jerarquia eclesiàstica espanyola. Documentació de l'Arxiu Apostòlic Vaticà»; X. BLAT GIMERO, Amparo «El Llibre Blanc i la Llei General d'Educació de 1970 segons José Blat Gimeno»; XI. «Informació sobre els autors dels articles»; XII. «Normes de presentació d'originals per a l'edició»; XIII. «Drets d'autor i responsabilitats»